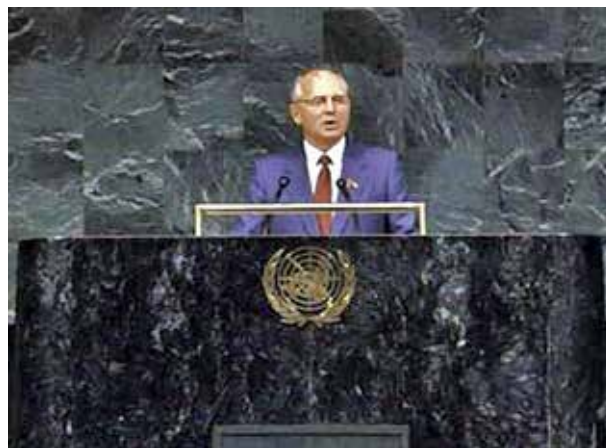

GORBATJOVS TALE I FN

VisdomsNettet
www.visdomsnettet.dk

GORBATJOVS tale i FN

GORBATJOFS tale i FN

(Oversættelse Ebba Larsen)

Vi er kommet her for at vise respekt for *De Forenede Nationer*, som i stigende grad er et enestående internationalt centrum i fredens og sikkerhedens tjeneste. Desuden ønsker vi at vise respekt for denne organisations værdighed og evne til at forene menneskehedens kollektive fornuft og vilje.

Udviklingen bekræfter i stigende grad, at verden har brug for denne organisation, og at organisationen har brug for alle sine medlemmers aktive engagement til støtte for sine initiativer og handlinger. Den har brug for at berige sit arbejde med medlemmernes muligheder og kreative bidrag.

For lidt over et år siden gav jeg i artiklen "*De reelle muligheder og garantier for en sikker verden*"¹ udtryk for en række iagttagelser af problemer inden for FN's arbejdsområde. Den tid, der er gået siden da, har givet anledning til nye overvejelser. Der er virkelig opstået et vendepunkt i verdensudviklingen.

Håb og frygt

USSR's rolle i de internationale anliggender er kendt. I betragtning af den igangværende revolutionære omstilling i nationen, som rummer et kolossalt potentiale for fred og internationalt samarbejde, er vi i dag særligt interesserede i at blive forstået korrekt. Vi er derfor kommet her i verdens mest autoritative og verdensomspændende organisation for at dele vores tanker med organisationen, og som det første at oplyse om vores nye og vigtige beslutninger.

¹ *Fakta om Sovjetunionen*, okt. 1987, tillæg.

I hvilken tilstand vil menneskeheden træde ind i det 21. århundrede? Tanker om denne nærmeste fremtid optager allerede menneskeheden. Vi ser ind i denne fremtid med forventning om noget bedre og samtidig med bekymring. Den verden, vi lever i i dag, er på afgørende vis forskellig fra det, den var i begyndelsen eller endog i midten af det 20. århundrede. Den fortsætter med at forandre sig på alle afgørende områder. Kernevåbnene har på tragisk måde understreget den fundamentale karakter af disse forandringer. Kernevåbnene som et materielt symbol og deres relation til den absolutte militære magt har også afdækket grænserne for denne magt.

Menneskehedens overlevelse og selvopholdelse præsenteres her i sin fulde styrke. Dybtgående sociale forandringer er under udvikling. Uanset om det er i øst eller syd, vest eller nord, er hundreder af millioner mennesker, nye nationer og stater, nye massebevægelser og ideologier trådt frem på historiens scene. De brede og ofte stormfulde folkelige bevægelser er i deres mange facetter og modsætningsfyldthed udtryk for længsel efter uafhængighed, demokrati og social retfærdighed. Tanken om demokratisering af hele verdensordenen er blevet en magtfuld social og politisk kraft.

Den teknologiske revolution

Samtidig har den naturvidenskabelige og tekniske revolution forvandlet mange problemer – inden for økonomi, fødevarer, energi, økologi, information, demografi – som indtil for nylig blev behandlet som nationale eller regionale, til at være globale problemer. Verden er så at sige blevet mere synlig og håndgribelig takket være nye landvindinger inden for kommunikationsmidler, masseinformation og transport. Den internationale kommunikation er blevet meget nemmere. I dag er det ikke muligt

at opretholde et "lukket" samfund. Det kræver en grundlæggende omvurdering af problemerne i det internationale samarbejde som et afgørende element i den fælles sikkerhed.

Verdensøkonomien

Verdensøkonomien forenes til en enkelt organisme. Uden for den kan en stat ikke udvikle sig normalt, uanset hvilket samfundssystem den tilhører, og på hvilket økonomisk niveau den befinder sig. Det sætter udviklingen af en principielt ny mekanisme for verdensøkonomiens funktionsmåde og af en ny struktur for den internationale arbejdsdeling på dagsordenen. Samtidig afdækker verdensøkonomiens vækst modsigelser og grænser for industrialisering af den traditionelle type. En fortsat udbredelse af industrialiseringen "i bredden og i dybden" vil medføre en økologisk katastrofe.

Der er endnu mange nationer, hvor industrien er utilstrækkeligt udviklet, og visse nationer befinder sig stadig på det førindustrielle niveau. Vil deres økonomiske vækst ske efter de gamle teknologiske mønstre, eller vil de kunne indgå i en søgen efter en økologisk og ren produktion? Det er et af de store problemer! Et andet er, at kløften mellem de udviklede lande og størstedelen af udviklingslandene ikke bliver mindre, og det udgør derfor en stadig større trussel af globalt omfang. Derfor er det nødvendigt at indlede en søgen efter en principielt ny form for industrielt fremskridt, som vil være i overensstemmelse med alle folks og staters interesser.

Nye konflikter – nye løsninger

Kort sagt forandrer de nye realiteter hele den internationale situation. Forskelle og modsætninger, som vi har fået i arv fra fortiden, svækkes eller forsvinder, men samtidig opstår der nye. Nogle af de tidligere uenigheder og stridigheder mister deres betydning. Konflikter af en anden slags indtager deres plads. Virkeligheden tvinger os til at kassere tilvante stereotyper og forældede holdninger og til at frigøre os fra illusioner. Selve forestillingerne om arten af og kriterierne for fremskridt ændres. Det vil være naivt at tro, at problemer, der plager nutidens menneskehed, kan løses med midler og metoder, som blev benyttet i fortiden.

Ja, menneskeheden har høstet rige erfaringer i politisk, økonomisk og social udvikling under meget forskellige forhold. Disse erfaringer stammer imidlertid fra praksis og betingelser i en verden, som allerede er fortid eller er på vej til at blive det. Det er et af tegnene på den nuværende historiske etapes karakter af omvæltningstid. De største filosoffer har forsøgt at forstå lovene for samfundsudviklingen og finde svaret på hovedspørgsmålet: *Hvordan gør man menneskelivet lykkeligt, retfærdigt og sikkert?* To store revolutioner – den franske i 1789 og den russiske i 1917 – har haft stærk indflydelse på selve karakteren af det historiske fremskridt, og de har radikalt forandret begivenhedernes gang i verden. Begge revolutioner gav hver på sin måde en gigantisk impuls til menneskehedens fremskridt. Netop disse revolutioner formede også i en større sammenhæng den tankegang, der stadig behersker den samfundsmæssige bevidsthed. Dette er en meget stor åndelig rigdom.

En ny verden er på vej

For øjnene af menneskeheden er der imidlertid ved at opstå en anden verden, og det kræver, at der findes andre veje ind i fremtiden. De skal naturligvis findes med udgangspunkt i de erhvervede erfaringer, men også med erkendelsen af de grundlæggende forskelle mellem det, der var i går, og det, der sker i dag. De nye opgaver og de vanskeligheder, der er forbundet med dem, rækker langt videre. Vi er nu trådt ind i en epoke, hvor *almenmenneskelige* interesser vil ligge til grund for fremskridtet. Denne erkendelse kræver, at de almenmenneskelige værdier også får første prioritet i international politik.

Almenmenneskelig konsensus

De tidligere århundreders og årtusinders historie har været historien om krige, der blev udkæmpet næsten overalt – og nogle gange om desperate slag, som førte til gensidig udslettelse. De opstod som følge af sammenstød mellem sociale og politiske interesser, nationalt fjendskab og uden ideologisk eller religiøs forsoning. Alt dette skete! Og der er stadig mange, der fremstiller disse uovervundne levn fra fortiden som uomgængelige love. Men parallelt med krig, fjendskab og splittelse mellem folkene og landene forstærkedes en anden proces, der i lige så høj grad var objektivt betinget – en proces, der indebar etablering af en gensidigt forbundet og integreret verden. I dag er fortsat fremskridt i verden kun mulig gennem en søgen efter almenmenneskelig konsensus på vejen frem mod en ny verdensorden.

Fælles skaben – fælles udvikling

Vi er nået til en grænse, hvor den uregulerede, spontane udvikling fører menneskeheden ind i en blindgyde. Det internationale samfund skal lære at forme og styre udviklingen på en måde, der gør det muligt at bevare civilisationen samt at gøre den sikker for alle og mere egnet til et normalt liv. Der er tale om samarbejde, som mere præcist kunne kaldes "fælles skaben" og "fælles udvikling". Den udviklingsformel, der hedder "på bekostning af andre", er ved at tabe sin værdi. I lyset af de nuværende realiteter er ægte fremskridt ikke muligt på bekostning af enkeltpersoners og nationers rettigheder og friheder og heller ikke på bekostning af naturen. Selve løsningen på de globale problemer kræver et nyt "omfang" og en ny "kvalitet" i samarbejdet mellem staterne og de samfundspolitiske strømninger – uafhængig af ideologiske og lignende forskelle.

Naturligvis vil der fortsat ske grundlæggende forandringer og revolutionære omvæltninger inden for de enkelte nationer og samfundsstrukturer. Sådan har det været, og sådan vil det fortsat være. Denne tidsalder markerer imidlertid også her en ændring: De indre omdannelsesprocesser kan ikke nå deres nationale mål alene ved at gå "parallelle veje" med andre uden at bruge den omgivende verdens landvindinger og mulighederne for et ligeværdigt samarbejde. Under disse forhold

er indblanding i de indre processer for at lave dem om efter fremmed forbillede endnu mere ødelæggende for etableringen af en fredelig ordening. Før i tiden var forskelle ofte en faktor, der blev brugt til at splitte folk. Nu har de fået mulighed for at bidrage til gensidig berigelse og gensidig tiltrækning. Der står interesser bag forskellene i samfundssystem, livsform og valget af nogle værdier frem for andre. Det kan man ikke komme uden om. Men man kan heller ikke komme uden om behovet for at finde en balance mellem interesserne inden for de internationale rammer – et behov, der er blevet en betingelse for overlevelse og fremskridt. Hvis man tager alt dette i betragtning kommer man til det resultat, at hvis man ønsker at lære af fortiden og tage højde for nutidens realiteter, og hvis man regner med verdensudviklingens objektive logik, så skal man – i fællesskab – søge efter veje til at forbedre den internationale situation og opbygge en ny verden.

En ikke-voldelig verden

Og når det forholder sig sådan, så er det også vigtigt at nå til enighed om de grundlæggende universelle forudsætninger og principper for denne form for aktivitet. Det er f.eks. klart, at magtanvendelse og trussel om magtanvendelse ikke længere kan eller må være et redskab i udenrigspolitikken. Det gælder først og fremmest kernevåbnene, men sagen drejer sig ikke kun om dem. Alle – og i første række de stærkeste – skal vise tilbageholdenhed og helt give afkald på magtanvendelse udadtil. Det er den første og vigtigste komponent i idealet for en ikke-voldelig verden, som vi sammen med Indien har proklameret i Delhi-deklarationen, og som vi inviterer andre til at følge.

I dag står det alligevel klart, at udbygningen af militær magt ikke gør nogen stat almægtig. Desuden svækker en ensidig satsning på militærmagt andre elementer i den nationale sikkerhed.

Det frie valg

Det står også klart, at princippet om det frie valg er nødvendigt. En manglende anerkendelse af det princip rummer forfærdelige konsekvenser for verdensfreden. At afvise denne menneskeret – uanset hvilken undskyldning eller hvilket ordvalg, der benyttes – er det samme som at forgrube sig på den skrøbelige ligevægt, der er skabt. Det frie valg er et alment princip, og der skal ikke være undtagelser fra det. Det er ikke alene positive hensigter, der har fået mennesker til at gøre dette princip ufravigeligt. Menneskeheden er nået frem til dette princip gennem en fordomsfri analyse af de objektive processer. Et markant træk ved disse processer er, at der bliver flere og flere mulige varianter for samfundsudviklingen i de forskellige lande. Det gælder både det kapitalistiske og det socialistiske system. Det fremgår også af mangfoldigheden i de samfundspolitiske strukturer, som er vokset frem af de nationale befrielsesbevægelser i de seneste årtier.

Enhed i mangfoldighed

Denne objektive kendsgerning forudsætter imidlertid respekt for andres synspunkter, tolerance og villighed til ikke nødvendigvis at betragte det, der er anderledes, som noget dårligt eller fjendtligt, samt evnen til at lære at leve side om side og opretholde forskellighed og ikke være enige med hinanden om alting. Verdens erkendelse af forskellighed gør det uholdbart at se ned på andre. I stedet skulle man forsøge at lære dem sin egen opfattelse af demokrati. For ikke at tale om, at demokratiske værdier "til eksport" ofte meget hurtigt devalueres. Derfor drejer det sig om enhed i mangfoldigheden. Hvis det konstateres på det politiske plan, og hvis det bekræftes, at vi er tro mod det frie valg, så bortfalder forestillingerne om, at nogen skulle befinde sig her på Jorden i kraft af en "guddommelig vilje", mens andre skulle være her ved et fuldstændigt tilfælde. Det er på tide at gøre sig fri af dette kompleks og på passende måde udforme sin egen politiske linje. Så vil der være udsigt til en styrkelse af verdens enhed.

Afideologisering

Det nye skridt kræver en afideologisering af de internationale relationer. Vi giver ikke afkald på vores overbevisning, filosofi og traditioner og opfordrer ingen til at give afkald på deres. Vi har imidlertid heller ikke planer om at isolere os med vores egne værdibegreber. Det vil føre til åndelig fattigdom, for det vil være at give afkald på en rig udviklingskilde, nemlig udveksling af alt det originale, som hver nation selvstændigt har skabt. Gennem udveksling kan alle pege på fordelene ved deres system, deres livsstil og værdier – men ikke alene med ord og propaganda, men med virkelige handlinger. Det er ærlig ideologisk kamp. Den skal dog ikke overføres til forholdet mellem staterne, for så ville det ikke være muligt at løse et eneste af verdens problemer:

- at udvikle et bredt gensidigt fordelagtigt og ligeværdigt samarbejde mellem nationerne.
- at bruge den videnskabelige og tekniske revolutions landvindinger rationelt.
- at omlægge den internationale økonomi og beskytte miljøet,
- at overvinde underudvikling, bekæmpe sult, sygdom, analfabetisme og andre globale plager,
- og naturligvis at fjerne atomkrigstruslen og militarismen.

Det er vores tanker om lovmæssighederne i verden. Vi kunne ikke drømme om at gøre krav på at have fundet den endelige sandhed. Men via en gennemgribende analyse af tidligere og nye realiteter er vi nået til den konklusion, at det er i den retning, nationerne sammen må finde vejen frem til den almenmenneskelige tankes herredømme og til bevarelse af en levedygtig menneskelig civilisation.

Ønsket om nationernes samarbejde

Er denne holdning en smule romantisk? Overdrives mulighederne og det samfundsmæssige bevidsthedsniveau i verden? Denne tvivl og denne form for spørgsmål hører vi både i vores eget land og fra flere vestlige partnere. Jeg er overbevist om, at vi ikke mister realitetssansen. Der er i verden allerede kræfter, som på den ene eller anden måde stimulerer til indledningen af en fredelig periode. Borgerne og brede kredse af offentligheden har virkelig et brændende ønske om at ændre tingenes tilstand til det bedre, og de ønsker at lære at samarbejde. Nogle bliver man endda overrasket over, hvor stærk denne tendens er. Og det er vigtigt, at denne stemning begynder at forme politikken. Ændringen i de filosofiske holdninger og de politiske relationer er en vigtig forudsætning for, at man på grundlag af de objektive globale processer kan give en kraftig impuls til forsøgene på at etablere nye relationer mellem staterne.

Konklusioner om samarbejdets nødvendighed møder man hos politikere, der engang bakkede op om den "den kolde krig" – ja, nogle gange med dens mest akutte faser. Det har uden tvivl været vanskeligt at opgive de fastlåste forestillinger og erfaringer fra dengang. Hvis selv disse politikere kan tage denne kovending, så er det klart, at mulighederne bliver endnu større, når de nye generationer kommer til. Med andre ord: Forståelsen af, at en fredelig periode er nødvendig, baner sig vej og er ved at blive den dominerende tendens. Som følge heraf er de første reelle skridt i saneringen af den internationale situation og i nedrustningen blevet mulige.

Åben dialog

Hvad betyder det i praksis? Det må være naturligt og fornuftigt ikke at opgive det positive, der allerede er opnået, men at *videreudvikle* alt det positive, der er opnået i de seneste år, og som er skabt ved fælles indsats.

Jeg tænker på forhandlingsprocessen om problemerne vedrørende kernevåbnene, de konventionelle våben, og de kemiske våben samt forsøgene på at finde politiske holdninger til løsning af regionale konflikter. Og selvfølgelig tænker jeg først

og fremmest på en mere intensiv og åben dialog, som tager udgangspunkt i problemets kerne og ikke i konfrontation – på konstruktive ideer og ikke på gensidige beskyldninger. Uden den åbne politiske dialog vil forhandlingsprocessen ikke lykkes. Efter vores opfattelse er udsigterne for den nærmeste fremtid og på længere sigt temmelig optimistiske.

Tag for eksempel forandringerne i vores forhold til USA. Lidt efter lidt er der kommet en gensidig forståelse i stand, og der er skabt elementer af tillid, som man meget dårligt kan undvære i politik, hvis man vil gøre fremskridt. I Europa er der endnu flere af den slags elementer. Helsinki-processen er en storslået proces, som – jeg mener – stadig står fuldt ved magt. Den skal bevares og uddybes i alle henseender, både i filosofisk, politisk og praktisk henseende, men med de nye vilkår taget i betragtning. Realiteterne nu er af en sådan art, at der er brug for en uafbrudt og aktiv deltagelse af alle lande og regioner i dialogen, så den kan sikre et normalt og konstruktivt forløb af den internationale proces. Det gælder både de største, som f.eks. Indien, Kina, Japan, Brasilien og andre, og det gælder andre både store, mellemstore og små.

Nye internationale relationer

Jeg er tilhænger af en endnu mere dynamisk dialog – en dialog med indhold, og af en styrkelse af de politiske forudsætninger, som er nødvendige for at forbedre den internationale atmosfære. Det vil gøre det nemmere at finde en praktisk løsning på mange problemer. Det er vanskeligt, men det er nødvendigt at følge netop denne vej. Alle skal være med i bevægelsen hen mod en mere sammenhængende verden. Det er særligt vigtigt nu, for menneskeheden står over for et meget vigtigt øjeblik, hvor spørgsmålet på dagsordenen bliver, hvordan man sikrer solidaritet i verden og stabilitet og dynamik i de internationale relationer.

Under samtaler med udenlandske statsmænd og politikere – og den slags samtaler

har jeg haft over 200 af – har jeg dog af og til kunnet mærke deres utilfredshed over, at de i denne uhyre ansvarsfulde fase nogle gange af den ene eller anden grund bliver kørt ud på et sidespor, når de vigtigste spørgsmål i international politik skal løses. Det er naturligt, at ingen vil finde sig i det. Hvis vi er dele af den samme civilisation – selvom vi er forskellige – og hvis vi forstår den indbyrdes sammenhæng i verden i dag, så skal det også afspejle sig mere og mere i politikken og i de praktiske forsøg på at harmonisere de internationale relationer. Det er muligt, at udtrykket "perestrojka" ikke passer så godt i dette tilfælde, men jeg går virkelig ind for nye internationale relationer.

Jeg er overbevist om, at tiden og realiteterne i verden i dag kræver, at der sættes på en internationalisering af dialogen og forhandlingsprocessen. Det er den generelle hovedkonklusion, vi er kommet til ved at analysere de globale processer, som har taget til i styrke i den seneste tid, og ved at deltage i international politik.

FN's rolle

I denne konkrete historiske situation melder spørgsmålet sig om *De Forenede Nationers* nye rolle. Vi synes, at staterne til en vis grad må omvurdere deres holdning til det enestående instrument, som FN reelt er, for uden FN er det umuligt at forestille sig nogen form for global politik. FN's forstærkede rolle som fredsskaber har demonstreret organisationens evne til at hjælpe sine medlemmer med at klare tidens store udfordringer og humanisere deres relationer.

FN kom desværre straks efter sin dannelse under pres fra den kolde krig og var i mange år slagmark for propagandiske sammenstød og politisk konfrontationsdyrkelse. Lad historikerne strides om, hvem der havde større eller mindre skyld i det. Det, politikerne i dag skal gøre, er at tilegne sig læren af dette kapitel i *De Forenede Nationers* historie, som viste sig at være i strid med selve kernen i og formålet med FN.

De fællesmenneskelige problemer

Noget af det mest bitre og vigtige i denne lære er den lange liste over forspildte chancer. En følgevirkning var, at FN's autoritet blev mindsket i en periode, og mange

organisationers forsøg på at handle var resultatløse. Det er meget betegnende, at genfødslen af FN's rolle sker i sammenhæng med en forbedring af det internationale klima. *De Forenede Nationer* sammenfatter forskellige staters interesser. Det er den eneste organisation, der er i stand til at forene deres interesser – uanset om det er tosidede, regionale eller altomfattende – i en fælles indsats. Der åbner sig nye muligheder for FN på alle områder, der naturligt indgår i organisationens kompetence. Det gælder det militære og politiske, det økonomiske, det videnskabelige og tekniske, det økologiske og det humanitære. Lad os f.eks. tage udviklingsproblemet. Det er i høj grad et fællesmenneskeligt problem. De eksistensbetingelser, der gælder for mange millioner mennesker i en række områder i den Tredje Verden, er simpelthen ved at blive en fare for hele menneskeheden. Ingen lukkede sammenslutninger – heller ikke regionale statsfællesskaber – er på trods af deres store betydning, i stand til at løse de vigtigste af de hårdknuder, der er opstået på de internationale økonomiske relationers hovedtråde: Nord-Syd, Øst-Vest, Syd-Syd, Syd-Øst og Øst-Øst. Her er der behov for en fælles indsats, og der skal tages højde for alle landes interesser. Det er kun en organisation som FN i stand til at sikre.

Gældsproblemet

Det mest akutte problem er udviklingslandenes gæld. Lad os ikke glemme, at udviklingslandene med utallige tab og ofre har finansieret opblomstringen i en betydelig del af verdenssamfundet. Tiden er nu inde til at kompensere for de tab, der har fulgt deres historiske og tragiske bidrag til verdens materielle fremskridt. Vi er overbeviste om, at løsningen også her ligger i en internationalisering af indsatsen. Ser man realistisk på tingene, må man indrømme, at den ophobede gæld hverken kan betales eller inddrives på de oprindelige betingelser.

Vi er parat til at indføre et op til 100 år langt moratorium for tilbagebetaling af de mindst udviklede landes gæld, og i en række tilfælde afskrive den fuldt ud.

Hvad angår de øvrige udviklingslande, inviterer vi til forhandlinger om:

- at begrænse betalingerne af deres officielle gæld afhængigt af hvert enkelt lands økonomiske form eller udsætte en betydelig del af betalingerne i en længere periode.

- at støtte FN's Handels- og Udviklingskonferences appel om nedsættelse af gælden til de kommercielle banker.
- at sikre regeringsstøtte til markedsmekanismer for at afvikle den tredje verdens gæld – herunder oprettelse af en særlig international institution til opkøb af gæld til nedsat pris.

Vi går ind for en grundig drøftelse af tiltag, der kan føre til en løsning af gældskrisen i flersidede fora – herunder afholdelse af konsultationer mellem gælds- og kreditorlandenes regeringschefer i FN-regi. International økonomisk sikkerhed er ikke alene utænkelig uden nedrustning, men også uden overvindelse af den verdensomfattende økologiske trussel. Den økologiske situation er ganske enkelt skræmmende i en række regioner. Der er planer om afholdelse af miljøkonferencer i FN-regi. Vi er glade for denne beslutning og arbejder for, at konferencerne fører til resultater, der kan måle sig med problemernes størrelse.

Men tiden er ved at løbe ud. Der gøres meget i forskellige lande. Her vil jeg blot endnu engang med al kraft understrege de muligheder, der åbner sig for en økologisk renæssance i og med nedrustningsprocessen, naturligvis først og fremmest atomnedrustningen. Lad os desuden overveje, om der ikke skal oprettes et center for økologisk nødhjælp under FN? Det kunne have til opgave hurtigst muligt at sende internationale ekspertgrupper til områder, hvor der er opstået en dramatisk forværring af den økologiske situation.

Menneskeheden i rummet

Vi er parat til at samarbejde om etablering af et internationalt rumlaboratorie eller en bemandet station i kredsløb, hvor man udelukkende beskæftiger sig med overvågning af naturens tilstand på planeten. I det hele taget er der i rumfarten stadig tydeligere tegn på udvikling af en fremtidig rumindustri. Vores holdning på dette område er kendt: Aktiviteterne i rummet må udelukke tilstedeværelse af våben, og på dette område er der brug for et retsligt fundament. Med traktaten af 1967 og andre aftaler er grundlaget allerede til stede. Tiden er imidlertid inde til udarbejdelse af en altomfattende ordning for det fredelige arbejde i rummet. Kontrollen med ordningens overholdelse ville være en sag for en international rumfartsorganisation.

Vi har allerede tidligere flere gange foreslået oprettelse af en international rumfartsorganisation. Vi er også parat til at lade vores radarstation ved Krasnojarsk indgå i organisationens system. Det er allerede besluttet at overdrage radarstationen til *Sovjetunionens Videnskabsakademi*. Vores eksperter er parate til at modtage udenlandske kolleger og sammen med dem drøfte, hvordan den udstyrmæssigt kan omstilles til et internationalt center for fredeligt samarbejde ved at afmontere og ændre enheder og bygninger samt supplere med manglende udstyr. Hele dette system kunne fungere i FN-regi. Hele verden værdsætter *De Forenede Nationers* generalsekretær Javier Perez de Cuellars samt hans repræsentanters bestræbelser for at løse regionale konflikter.

Et glimt af håb

Lad mig opholde mig lidt ved dette emne. I en lettere omskrivning af en engelsk digters ord, som Hemingway skrev i forordet til sin berømte roman, vil jeg udtrykke mig således: Klokkerne fra enhver regional konflikt ringer for os alle. Det er især rigtigt, fordi disse konflikter foregår i den Tredje Verden, der i forvejen er ramt af ulykker og problemer af en størrelsesorden, der kun kan bekymre alle. Også på dette område af vores fælles bekymringer bragte 1988 et glimt af håb. Det har vist sig i næsten alle regionale kriser, og nogen steder er der bevægelser, som vi hjælper, så godt vi kan.

Jeg vil navnlig fokusere på Afghanistan. Geneve-aftalerne, hvis principielle og praktiske betydning er værdsat i hele verden, gav mulighed for en afslutning allerede i år. Det skete ikke! Denne beklagelige kendsgerning minder igen om den politiske, juridiske og moralske betydning af den gamle romerske grundregel: "Pacta sunt servanda!" ("aftaler skal overholdes!") Jeg vil ikke fra denne talerstol bebrejde nogen. Men vi synes, at man inden for rammerne af FN's kompetence ville kunne supplere generalforsamlingens november-resolution med nogle konkrete foranstaltninger.

Sagt med resolutionens ord: "For at afghanerne selv hurtigst muligt kan nå frem til en alsidig løsning på spørgsmålet om en regering på et bredt grundlag", kan man foretage følgende:

- indføre en total våbenhvile overalt fra 1. januar 1989 og indstille alle offensive operationer og beskydninger. Alle stridende afghanske grupper beholder kontrollen med de territorier, de indtager, så længe forhandlingerne står på.
- i forbindelse med våbenhvilen indstilles våbenforsyningerne til alle stridende parter fra samme dag.
- der sendes fredsbevarende FN-styrker til Kabul og andre strategiske centre i landet, indtil der er oprettet en regering på et bredt grundlag, sådan som det er forudset i generalforsamlingens resolution.
- vi appellerer desuden til FN's generalsekretær om at hjælpe med til snarest muligt at realisere ideen om at afholde en international konference om Afghanistans neutralitet og afmilitarisering.

Vi vil også fremover på den mest aktive måde hjælpe med til at hele krigens sår, og vi er i denne sag klar til at samarbejde både med FN og på et tosidigt grundlag. Vi støtter forslaget om oprettelse af et frivilligt internationalt fredskorps i FN-regi, der skal hjælpe med til at få Afghanistan på fode igen.

Den Palæstinensiske Befrielsesorganisation

I forbindelse med problemet om løsning af de regionale konflikter kan jeg ikke undlade at fremsætte min vurdering af en alvorlig begivenhed i forbindelse med denne forsamlings arbejde. En repræsentant for en organisation, der har status som permanent observatør ved FN, blev af USA's myndigheder forhindret i at komme til New York for at tale på generalforsamlingen. Det drejer sig om Yassir Arafat. Det skete oven i købet, mens PLO tog et væsentligt og konstruktivt skridt, der lettede vejen til løsning af Mellemøstens hårdknude i samarbejde med FN's sikkerhedsråd. På det tidspunkt var der en positiv tendens til en politisk løsning på andre regionale konflikter – i en række tilfælde med USSR's og USA's medvirken. Vi vil både udtrykke vores dybe beklagelse af det skete, og vores solidaritet med den Palæstinensiske Befrielsesorganisation.

Folkeretten

Ideen om altomfattende international sikkerhed bygger på principperne i FN-pagten, som går ud på, at folkeretten er bindende for alle stater. Ved at gå ind for afmilitarisering af de mellemfolkelige forbindelser ønsker vi at fremme politiske og retslige metoder, så de bliver afgørende i løsningen af de problemer, der opstår.

Idealet er et verdenssamfund af retsstater, som også lader deres udenrigspolitik styre af retten. Processen vil blive stimuleret, hvis der kommer en aftale inden for FN's rammer om en ensartet opfattelse af principperne og normerne for folkeretten, en skriftlig formulering af dem under hensyntagen til de nye vilkår, ligesom der også skal udarbejdes retsnormer for nye samarbejdsområder. Under atomalderens vilkår skal det ikke være tvang, der bestemmer, om folkeretten fungerer. Det skal derimod være normer, der er udtryk for en afbalancering af staternes interesser.

Sammen med den stadigt voksende erkendelse af, at menneskehedens skæbne objektivt set er fælles, ville det skabe en mere ægte interesse hos hver enkelt stat for at vise selvbeherskelse inden for folkerettens grænser. Demokratisering af de mellemfolkelige forbindelser er ikke alene den størst mulige internationalisering af løsningen af problemerne med deltagelse af alle medlemmer af verdenssamfundet. Det indebærer også en humanisering af disse forbindelser. De internationale forbindelser vil først fuldt ud afspejle folkenes ægte interesser og være en styrkelse af den almene sikkerhed, når mennesket sættes i centrum – dets bekymringer, dets rettigheder og dets friheder.

Menneskerettighedserklæringen

Her vil jeg gerne på mit lands vegne udtale min værdsættelse af betydningen af FN's menneskerettighedserklæring, som blev vedtaget den 10. december 1948. Dette enestående dokument er også aktuelt i dag. Det er også udtryk for, at FN's mål og opgaver har universel karakter. Den bedste måde for en stat at markere dokumentets betydning er, at man i sit eget land forbedrer overholdelsen af og forsvaret for borgernes rettigheder.

Perestrojka

Før jeg fortæller, hvad vi den seneste tid har foretaget os på dette område, vil jeg sige følgende: USSR oplever et ægte revolutionært opsving. Perestrojka-processen øges i tempo. Vi begyndte med at udvikle de teoretiske begreber bag perestrojka. Vi måtte vurdere problemernes art og omfang, forstå læren af fortiden og udtrykke det i form af politiske konklusioner og programmer. Og det har vi gjort! Det teoretiske arbejde og nyvurderingen af det, der sker, færdiggørelsen, berigelsen og justeringen af det politiske standpunkt er ikke afsluttet, men vi fortsætter.

Det var imidlertid vigtigt at begynde med netop grundideen, der – som erfaringen viser – har vist sig rigtig i hovedtrækkene, og som der ikke er noget alternativ til. Hvis samfundet skal inddrages i virkeliggørelsen af planerne for perestrojka, er det nødvendigt, at der sker en reel demokratisering. I demokratiseringens tegn er perestrojka nu kommet til at omfatte både politik og økonomi, religion og ideologi.

Den politiske reformproces

Vi har indledt en grundlæggende økonomisk reform og høstet erfaringer. Og nu bliver hele økonomien omlagt til nye arbejdsformer og -metoder. Det indebærer en dybtgående ændring af produktionsforholdene og en udfoldelse af hele det potentiale, som den socialistiske ejendomsform rummer i sig. Når vi tager fat på så revolutionerende forandringer, er vi klar over, at der vil ske fejl – og at vi vil støde på modstand. Nyskabelser rejser nye problemer. Vi forudså også, at der kunne blive tale om opbremsning i enkelte led. Men garantien for, at perestrojka-processen roligt vil fortsætte og vokse i styrke er en dybtgående demokratisk reform af hele magt- og styringssystemet. Med beslutningerne om forfatningsændringer og vedtagelsen af en ny valglov har vi overstået første etape af den politiske reformproces.

Og nu er vi gået videre til anden etape, hvor den vigtigste opgave bliver at behandle samspillet mellem den centrale ledelse og unionsrepublikkerne, at løse problemer i forholdet mellem folkeslagene ud fra den leninistiske internationalismes principper, som er arven fra den store revolution, og samtidig gennemføre en reorganisering af de lokale magtbeføjelser. Der ligger et meget stort arbejde foran os. Sideløbende

skal vi løse flere store problemer, men vi er i høj grad tillidsfulde. Vi har både en teori og en politik, og vi har en fortrop for perestrojka, partiet, som også omstiller sig i overensstemmelse med de nye opgaver og de grundlæggende ændringer i hele samfundet. Det vigtigste er, at alle folk og alle generationer af borgere i landet går ind for perestrojka. Vi har sat os grundigt ind i opbygningen af en socialistisk retsstat. En serie af nye love er forberedt eller befinder sig på det afsluttende stadie. Vi anser dem for at være på højde med de højeste normer, hvad angår tryghed for det enkelte menneskes rettigheder.

Glasnost

Dette demokrati kommer til at hvile på et solidt normgivende fundament. Det drejer sig om lovene om glasnost ("åbenhed"), foreninger, organisationer og meget andet. Vi har ingen fængslede, der er dømt for deres politiske og religiøse overbevisninger. Der skal i lovforslagene indføres supplerende garantier, der udelukker enhver form for forfølgelse af disse grunde. Det vedrører naturligvis ikke de, der har begået en virkelig kriminel forbrydelse eller statsforbrydelse (spionage, undergravende virksomhed, terrorisme o.l.), uanset hvilke politiske eller ideologiske holdninger de har.

Forslaget til ændring af straffeloven er færdigt. De paragraffer, der er forbundet med dødsstraf, revideres. Problemet om ind- og udrejse – herunder spørgsmålet om udrejse med henblik på genforening med slægtninge – løses på grundlag af en human holdning. En af årsagerne til afslag er som bekendt borgernes kendskab til hemmeligheder. Fremover vil der blive fastsat strengt begrundede forældelsesfrister for kendskab til hemmeligheder. Ved ansættelse i bestemte institutioner eller på bestemte virksomheder vil enhver blive orienteret om denne regel. Eventuelle uoverensstemmelser kan ankes i overensstemmelse med lovgivningen. Dermed fjernes problemet omkring de såkaldte refuseniks.²

² Refuseniks = jøder, der nægtes udrejse.

Vi har til hensigt at øge USSR's deltagelse i FN's og den fælleseuropæiske proces' KSSE's kontrolmekanismer for menneskerettigheder. Vi mener, at den jurisdiktion³, som den internationale domstol i Haag har vedrørende fortolkning og brug af aftalerne på menneskerettighedsområder, skal være bindende for alle stater. Vi betragter også holdningen til forstyrrelsen af alle udsendelser fra udenlandske radiostationer, der sendes til USSR, som en del af Helsinki-processen. Vores credo⁴ lyder som helhed: Politiske problemer skal alene løses med politiske midler. Menneskelige problemer skal alene løses på en menneskelig måde.

Nedrustning

Men det allervigtigste er, at vi løser problemerne vedrørende nedrustning! Den internationale udvikling og dialog er blevet fordrejet af kaprustning og militaristisk tænkning. Som bekendt har USSR fremsat et program for en atomvåbenfri verden. Det er blevet omsat til reelle forhandlinger, der allerede har givet resultater. Jeg er glad for at kunne sige, at realiseringen af INF-traktaten – raketternes destruktion – forløber godt og i en atmosfære af tillid og saglighed.

Der er slået et stort hul i den mur af mistænksomhed og fjendtlighed, som tilsyneladende var uigennemtrængelig. For øjnene af menneskeheden er der ved at opstå en ny historisk virkelighed. Princippet om et enormt militært beredskab er blevet vendt til princippet om fornuftig tilstrækkelighed til forsvar. Vi er vidner til de første glimt af en ny model for skabelse af sikkerhed – ikke gennem udbygning af våbnene, sådan som det næsten altid har været tilfældet, men tværtimod gennem *nedskæringer* på grundlag af kompromisser. USSR's ledelse har besluttet endnu engang at vise sin vilje til at styrke denne sunde proces ikke alene i ord, men også i handling.

³ Jurisdiktion er et område som en domstol eller et land har myndighed over.

⁴ Credo stammer fra latin, og det betyder "jeg tror". Bruges i flere forbindelser - f.eks. i betydningen bekendelsesskrift (trobekendelse) – et formuleret udsagn om det grundlæggende i en tro.

Jeg kan i dag oplyse, at vi har truffet beslutning om at nedskære de væbnede styrker. I de kommende to år vil antallet af styrkerne blive reduceret med 500.000 mand, og antallet af konventionelle våben vil blive beskåret betydeligt. Denne nedskæring vil blive gennemført ensidigt, uden forbindelse med forhandlingerne på Wien-mødet. Efter aftale med vores allierede i Warszawa-pagten har vi truffet beslutning om inden 1991 at trække seks panserdivisioner tilbage fra DDR, Tjekkoslaviet og Ungarn og opløse dem. Tilbagetrækningen af troppegrupperinger, der befinder sig i disse lande, kommer også til at omfatte faldskærmstropper og andre enheder og delinger, herunder brobygningstropper med deres våben og udstyr. USSR's tropper, der befinder sig i disse lande, vil blive reduceret med 50.000 mand, og deres bevæbning med 5.000 kampvogne. Alle de sovjetiske divisioner, som foreløbig bliver på de allieredes territorier, omorganiseres. De får en anden struktur end i dag og vil efter den store nedskæring af deres kampvogne blive entydigt defensive. Samtidig reducerer vi antallet af tropper og våben i den europæiske del af USSR.

Alt i alt vil USSR's væbnede styrker i denne del af landet og på de europæiske allieredes territorier blive reduceret med 10.000 kampvogne 8.500 artillerisystemer og 800 kampfly. I løbet af disse to år vil vi også reducere de væbnede styrker i den asiatiske del af landet mærkbart. Efter aftale med regeringen i Den Mongolske Folkerepublik vil en stor del af USSR's tropper, der midlertidigt befinder sig der, blive taget hjem. Ledelsen har truffet disse principielt vigtige beslutninger i overensstemmelse med folket, som er i gang med en dybtgående fornyelse af hele det socialistiske samfund. Vi vil opretholde landets forsvarsevne på et niveau af fornuftig og pålidelig tilstrækkelighed, så ingen fristes til at antaste USSR's og dens allieredes sikkerhed.

Fra oprustningsøkonomi til nedrustningsøkonomi

Med denne handling – ligesom med hele indsatsen for at afmilitarisere de internationale relationer – ønsker vi også at henlede verdenssamfundets opmærksomhed på et andet aktuelt spørgsmål, nemlig spørgsmålet om overgangen fra oprustningsøkonomi til nedrustningsøkonomi. Er omstilling af militærproduktionen realistisk? Jeg har allerede haft lejlighed til at tale om dette. Vi mener, at det *er* realistisk.

USSR er villig til:

- at udarbejde og fremlægge vores egen, internationale omstillingsplan som led i den økonomiske reform. – Vi vil som eksperiment udarbejde planer for omstilling af en to-tre virksomheder, der arbejder for forsvaret,
- og vi vil offentliggøre vores erfaringer med ansættelse af eksperter fra våbenindustrien og det samme gælder anvendelse af dens udstyr, bygninger og anlæg i den civile produktion.

Det er ønskeligt, at alle stater – først og fremmest de store militærmagter – fremlægger deres nationale planer i FN. Det ville desuden være gavnligt at sammensætte en forskergruppe og pålægge den at foretage en grundig analyse af omstillingsproblemerne som helhed og vedrørende de enkelte lande og regioner og rapportere til FN's generalsekretær. Dette spørgsmål skal efterfølgende behandles i FN's generalforsamling.

Forholdet til USA

Og til slut. Nu da jeg er i USA – men også af andre indlysende årsager – kan jeg ikke lade være med at komme ind på forholdet til dette store land. Jeg havde lejlighed til at værdsætte USA's gæstfrihed under mit besøg i Washington for et år siden. Siden da er verden forandret og det samme gælder relationernes karakter, rolle og plads i verdenspolitikken. Alt for længe har de bygget på konfrontation, nogle gange på fjendskab – af og til skjult, andre gange åbent. Men i de senere år har verden kunnet ånde lettet op takket være ændringer til det bedre i indhold og

atmosfære i relationerne mellem Moskva og Washington. Der er ingen grund til at undervurdere betydningen af uenighederne og vanskelighederne i de uløste problemer. Men vi har allerede gennemgået grundskolen, når det gælder om at lære gensidig forståelse og søge løsninger i egne og fælles interesser.

USSR og USA har skabt de største atomvåbenarsenaler. Og da de for alvor havde erkendt deres ansvar, var de i stand til at blive de første, der indgik en aftale om reduktion og fysisk tilintetgørelse af en del af disse våben, som truede både dem selv og alle andre. Begge lande er i besiddelse af de største og mest avancerede militære hemmeligheder. Men både USSR og USA byggede fundamentet og udvikler nu et system til gensidig kontrol med såvel tilintetgørelse som begrænsning og forbud mod produktion af våben. Netop de indhøster erfaring til fremtidige tosidede og flersidede aftaler. *Det værdsætter vi.*

Realisme, åbenhed og god vilje

Alt dette er en kapital, der i fællesskab er investeret i et projekt af historisk betydning. Det skal ikke gå til spilde. USA's fremtidige regering vil i os finde en partner, der uden lange pauser og tilbageslag er parat til at fortsætte dialogen i en ånd af realisme, åbenhed og god vilje, og som er indstillet på at opnå konkrete resultater efter dagsordenen, der rummer de grundlæggende spørgsmål i USSR-USA relationerne og i international politik.

Det drejer sig først og fremmest om, at der arbejdes konsekvent frem mod indgåelse af en traktat om reduktion af de strategiske våben med 50% og med bevarelsen af ABM-traktaten. Og om udarbejdelse af en konvention om afskaffelse af de kemiske våben. Om forhandlinger om reduktion af de konventionelle våben og væbnede styrker i Europa. Det drejer sig også her om økonomiske, økologiske og menneskelige problemer i bredeste forstand.

Det internationale bidrag

Det ville være helt forkert udelukkende at tilskrive USSR og USA æren for de positive ændringer i den internationale situation. USSR værdsætter i høj grad de socialistiske landes store og originale bidrag til saneringen af den internationale situation. Under forhandlingerne mærker vi hele tiden de øvrige store magters tilstedeværelse – både de, der har atomvåben, og de, der ikke har. Mange, herunder mellemstore og små lande, og – naturligvis – den alliancefri bevægelse samt den mellemkontinentale "sekslandes-gruppe", der spiller en uerstattelig vigtig og konstruktiv rolle.

Vi er glade for, at et stadig større antal statsfolk, politikere, partifolk og offentligt kendte personer, og – vil jeg fremhæve – forskere, kulturfolk, repræsentanter for bevægelser, forskellige trosretninger og aktivister fra det såkaldte folkediplomati er klar til at bære det universelle ansvars byrde. Jeg mener i den forbindelse, at ideen om regelmæssigt at indkalde en forsamling af folkelige organisationer i FN-regi fortjener opmærksomhed. Vi er ikke tilbøjelige til at forsimple situationen i verden.

Kun den spæde begyndelse

Det er rigtigt, at tendensen til afrustning har modtaget en stærk impuls, og denne proces er ved at få sin egen selvstændige fremdrift. Men den er endnu ikke blevet selvfølgelig. Det er rigtigt, at forsøgene på at udgå konfrontation til fordel for dialog og samarbejde har været dominerende, men de er endnu ikke integreret i de internationale relationers praksis. Det er rigtigt, at bevægelsen frem mod en atomvåbenfri og ikke-voldelig verden er i stand til afgørende at ændre Jordens politiske og åndelige udseende. Men der er kun taget de allerførste skridt, og de er oven i købet i visse indflydelsesrige kredse blevet modtaget med mistillid, og de møder modstand. Arven og inertien fra fortiden lever i bedste velgående. De dybe modsigelser i og rødderne til mange konflikter er ikke forsvundet.

Tilbage står den fundamentale kendsgerning, at den fredelige periode vil forme sig på en sådan måde, at forskellige samfundsøkonomiske og politiske systemer eksisterer sammen og konkurrerer med hinanden. Meningen med de internationale bestræbelser og et af nøgleelementerne i nytænkningen er imidlertid netop at give denne konkurrence form af en *fornuftig* konkurrence i en situation, hvor man respekterer valgfrihed og balance mellem interesserne. På samme måde vil den endog blive nyttig og produktiv set i et universelt udviklingsperspektiv. Hvis kaprustningen derimod fortsat bliver hovedkomponenten i den universelle udvikling, vil

denne konkurrence blive skæbnesvanger. Stadig flere mennesker begynder at forstå det overalt i verden – fra gennemsnitsmennesket til lederen.

Jeg slutter min første tale i FN med samme følelse, som jeg begyndte med – en følelse af ansvar over for mit eget folk og over for verdenssamfundet.

Dette møde afholdes ved afslutningen af et år, der har betydet utrolig meget for *De Forenede Nationer*, og det er begyndelsen på et nyt år, som alle venter sig rigtig meget af.

Jeg ønsker at tro, at det fælles arbejde for at gøre en ende på krigenes æra, på æraen med konfrontation og regionale konflikter, med aggression mod naturen, med sultens og fattigdommens terror ligesom med politisk terrorisme, vil stå mål med vores håb. Det er vores fælles mål, og kun i fællesskab kan vi nå det.

VisdomsNettet

www.visdomsnettet.dk